

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας

Ενότητα 11:

Παραπομπές – Υποσημειώσεις
(2/2) 2ΔΩ

Διδάσκοντες: Χ. Κασίμης- Ελ. Νέλλας

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαθησιακοί στόχοι

- Η εκμάθηση τόσο των θεωρητικών όσο και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την εκπόνηση της κοινωνικο-οικονομικής έρευνας στον αγροτικό χώρο και την σύνταξη της ερευνητικής έκθεσης.
- Η κατάρτιση με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που, αφενός θα βοηθήσουν στην κατανόηση και εξήγηση των κοινωνικοοικονομικών φαινομένων και αφετέρου θα εντάξουν την ερμηνεία αυτών των φαινομένων μέσα στο σύγχρονο (ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό) πλαίσιο λειτουργίας τους.

Λέξεις κλειδιά

- Βασική – Εφαρμοσμένη έρευνα
- Ποσοτικές – Ποιοτικές μέθοδοι
- Ερωτηματολόγιο
- Συνέντευξη
- Συμμετοχική Παρατήρηση
- Συγγραφή Ερευνητικής Έκθεσης

Η χρήση των Πινάκων 1/3

- Συχνά είναι απαραίτητο να εμπλουτισθεί το κείμενο με την ενσωμάτωση στατιστικών πινάκων με στόχο τη συστηματικότερη και πληρέστερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων
- Οι πίνακες μπορεί να είναι αναλυτικοί ή συνοπτικοί, να περιγράφουν ποιοτικές ή ποσοτικές μεταβλητές. Με τη βοήθεια των πινάκων, ο αναγνώστης πείθεται για την εγκυρότητα και τη σημαντικότητα της έρευνας
- Στόχος των πινάκων είναι επίσης να προκαλούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη, να παρέχουν πληροφορίες που τεκμηριώνουν και συμπληρώνουν το αναλυτικό κείμενο, χωρίς όμως αυτό να είναι απαραίτητο για την κατανόηση τους

Η χρήση των Πινάκων 2/3

Ένας πλήρης στατιστικός πίνακας αποτελείται από:

- *την επικεφαλίδα*, που περιλαμβάνει τον αύξοντα αριθμό του πίνακα και τον τίτλο του. Ο τίτλος πρέπει αν είναι όσο το δυνατόν πιο απλός και περιεκτικός, περιγράφοντας με επάρκεια τις πληροφορίες που παρέχει, κάνοντας παράλληλα λόγο για τις μονάδες μέτρησης που χρησιμοποιούνται και τα έτη αναφοράς
- *το κύριο σώμα*, αποτελείται από τον κορμό και τις στήλες. Στον κορμό, που βρίσκεται στο αριστερό μέρος αναγράφονται τα επιμέρους χαρακτηριστικά ή οι ομάδες χαρακτηριστικών των στατιστικών δεδομένων. Στις στήλες που βρίσκονται δεξιά του κορμού περιέχονται οι συχνότητες εμφάνισης του φαινομένου. Κάθε στήλη έχει τον τίτλο της που περιγράφει το αντικείμενό της

Η χρήση των Πινάκων 3/3

- την πηγή από όπου προέρχονται τα στοιχεία που παρουσιάζονται
- ενδεχόμενες υποσημειώσεις, κυρίως διευκρινίσεις που απαιτούνται για την πλήρη κατανόηση του πίνακα χωρίς να είναι απαραίτητη η παραπομπή στο κείμενο

Απασχόληση πρωτογενούς τομέα ανά Περιφέρεια και κατά ηλικιακές ομάδες

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Περιφέρειες	2008			2009			2010			Μεταβολή 2010/2008 (%)		
	15-44	45-64	65-75+	15-44	45-64	65-75+	15-44	45-64	65-75+	15-44	45-64	65-75+
Αν. Μακεδ. & Θράκη	26.771	27.876	2.425	26.799	30.742	2.812	23.391	32.321	2.770	-12,6	15,9	14,2
Κεν. Μακεδ.	43.147	44.589	3.280	42.160	47.583	2.408	40.998	50.852	2.395	-5,0	14,0	-27,0
Δ.Μακεδ.	8.272	8.728	1.514	8.460	10.666	1.770	6.789	11.277	940	-17,9	29,2	-37,9
Ήπειρος	8.142	14.699	2.315	8.128	15.746	3.228	8.679	14.894	3.925	6,6	1,3	69,5
Θεσσαλία	23.490	29.930	6.853	22.212	31.602	7.151	25.735	36.235	7.807	9,6	21,1	13,9
Ιόνιοι Νήσοι	5.821	8.795	851	5.848	9.850	872	4.554	9.476	324	-21,8	7,7	-61,9
Δ. Ελλάδα	28.719	26.120	1.392	30.231	29.280	1.921	28.533	31.458	1.746	-0,7	20,4	25,4
Στ. Ελλάδα	18.447	19.972	3.513	18.246	19.708	2.903	19.957	21.881	3.568	8,2	9,6	1,6
Αττική	6.705	6.875	1.717	6.705	7.996	1.295	7.206	8.557	2.198	7,5	24,5	28,0
Πελοπόν/ος	30.649	38.044	8.514	29.482	40.282	8.128	26.803	37.962	5.525	-12,5	-0,2	-35,1
Β. Αιγαίο	4.878	4.193	425	4.729	4.219	274	5.075	4.521	303	4,0	7,8	-28,6
Ν. Αιγαίο	2.789	4.526	562	3.314	4.496	628	4.252	4.812	497	52,5	6,3	-11,7
Κρήτη	15.236	20.609	5.452	16.590	22.745	5.351	20.097	25.498	5.985	31,9	23,7%	9,8
Σύνολο	223.066	254.955	38.813	222.905	274.914	38.740	222.069	289.745	37.982	-0,45	13,65	-2,14

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 1/6

Στο τέλος της εργασίας σας η σελίδα ή οι σελίδες που αφιερώνονται στην βιβλιογραφία θα πρέπει να ακολουθούν τις παρακάτω οδηγίες:

Βιβλία:

Ακολουθείστε την σειρά: 1) ολόκληρο το επώνυμο του συγγραφέα, 2) όνομα με το αρχικό του γράμμα, 3) χρονιά έκδοσης, 4) τίτλος βιβλίου με πλάγια γράμματα, 5) τόπος έκδοσης, 6) εκδοτικός οίκος

Παράδειγμα:

Βαΐου Ν. και Χατζημιχάλης Κ. (1997), *Με τη Ραπτομηχανή στην Κουζίνα και τους Πολωνούς στους Αγρούς: Πόλεις, Περιφέρειες και Άτυπη Εργασία*, Αθήνα, Εξάντας

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 2/6

Εάν υπάρχουν ένας ή πολλοί συγγραφείς σε ένα συλλογικό τόμο, τότε γράφεται το όνομα του εκδότη με την ένδειξη (ed. ή eds) - ή επιμέλεια (επιμ.) στα Ελληνικά – και ακολουθούν τα λοιπά στοιχεία του τίτλου, κλπ.

Παράδειγμα: Lazaridis G. and Tsardanidis Ch. (eds) (2000), *Eldorado or Fortress? Migration in Southern Europe*. Basingstoke, Macmillan Press

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 3/6

Άρθρα σε βιβλία:

- Ακολουθείται ακριβώς η ίδια σειρά με τα βιβλία μόνο που εδώ αναγράφεται πρώτα το άρθρο και ύστερα το βιβλίο μέσα στο οποίο έχει δημοσιευτεί. Μόνο ο τίτλος του βιβλίου στο οποίο έχει βρεθεί, θα έχει πλάγια γραφή. Οι αριθμοί των σελίδων του άρθρου, στο οποίο παραπέμπετε, μπαίνουν αμέσως μετά την αναγραφή του τίτλου του άρθρου και ύστερα συνεχίζεται με ένα in ή στο για να δηλώσετε το βιβλίο μέσα στο οποίο έχει δημοσιευθεί το άρθρο

Παράδειγμα:

Μαραβέγιας Ν. και Μέρμηγκας Γ. (1999), “Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση της Ελληνικής Γεωργίας με Ορίζοντα το 2010”, στο Μαραβέγιας Ν. (Επιμ.) *Η Ελληνική Γεωργία προς το 2010*, Αθήνα, Παπαζήσης/Γ.Π.Α, σελ. 549-598.

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 4/6

Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και επιθεωρήσεις στη βιβλιογραφία:

Ακολουθείστε τη σειρά: επώνυμο συγγραφέα, αρχικό ονόματος, έτος έκδοσης, τίτλος άρθρου, τίτλος περιοδικού ή επιθεωρήσεως με πλάγια γραφή ή υπογραμμισμένο, αριθμός τόμου, αριθμός σελίδας που παραπέμπεται. Όταν τελειώσετε την εργασία και φτιάξετε το τμήμα της βιβλιογραφίας, θα πρέπει να γράψετε στο τέλος, όχι μόνο τη σελίδα της παραπομπής (σελ. 37), αλλά όλες τις σελίδες που καταλαμβάνει το άρθρο στη συγκεκριμένη πηγή (π.χ. 23-48)

Παράδειγμα:

Κασίμης Χ., Ζακοπούλου Ε. και Παπαδόπουλος Α.Γ. (2003), “Η Συμβολή των Μεταναστών στη Σύγχρονη Οικογενειακή Εκμετάλλευση: Μελέτη τριών Παραδειγματικών Περιοχών”, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, Τεύχη 111/112, σελ. 3-32

Hoggart K. and Mendoza C. (1999), “African Immigrant Workers in Spanish Agriculture”, *Sociologia Ruralis*, Vol. 37, No 4, pp. 538-562

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 5/6

Διαδίκτυο:

Ισχύουν όλα τα προαναφερθέντα. Η μόνη διαφορά έγκειται στην αναγκαιότητα σχολαστικής παραπομπής στην ιστοσελίδα και στην ηλεκτρονική διεύθυνση από την οποία αντλήθηκαν τα στοιχεία

Παράδειγμα:

Malheiros J. (2002), “Portugal Seeks Balance of Emigration, Immigration”, *Migration Information Source*, 12/2/2002
(<http://www.migrationinformation.org>)

Η σύνταξη της Βιβλιογραφίας 6/6

Αρχεία: Αρχίζετε την παραπομπή ή σημείωσή σας με το όνομα του αρχείου, ακολουθεί ο τόμος που βρέθηκε το σχετικό έγγραφο, και συνεχίζετε με πλήρη αλλά και συνοπτική περιγραφή του εγγράφου, όσον αφορά στην μορφή, στην χρονολογία και στο περιεχόμενό του

Παράδειγμα: *Αρχείο Φαρμακίδη, Φάκελος 49, επιστολή Υπουργού Γεωργίας προς την Διεθνή Επιτροπή Εποικισμού, 19 Ιουνίου 1926, σελ. 5*

Εφόσον πρόκειται για *χάρτη, φωτογραφία, κ.ο.κ.* μετά την αναγραφή του ονόματος του αρχείου ακολουθείστε την περιγραφή της κάθε πηγής, όπως έχει ήδη εξηγηθεί στη σχετική παράγραφο

Εάν η παραπομπή σας γίνεται σε *εφημερίδα* της εποχής τότε χρειάζεται ο τίτλος της εφημερίδας, η ημερομηνία έκδοσης, ο αριθμός φύλου και η σελίδα. Π.χ. *Το Βήμα, 13/10/56, 123, σελ. 4*

Παράδειγμα Βιβλιογραφίας 1/2

Ελληνική

ΕΣΥΕ (2001), *Στοιχεία Απογραφής Πληθυσμού 2001*
(<http://www.statistics.gr>).

Η Καθημερινή (2007), Η ενσωμάτωση των μεταναστών, 20
Ιανουαρίου.

ΙΚΑ (2003), *Μηνιαία Στοιχεία Απασχόλησης ΙΚΑ – Δεκέμβριος 2003*,
(www.ika.gr).

Κασίμης Χ., Νιτσιάκος Β., Ζακοπούλου Ε. και Παπαδόπουλος Α.Γ.
(2002), *Οι Επιπτώσεις της Εγκατάστασης και Απασχόλησης του
Ξένου Εργατικού Δυναμικού στην Ελληνική Ύπαιθρο*,
Πανεπιστήμιο Πατρών και Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τελική
Έκθεση.

Παπαδόπουλος Α.Γ. (2006), “Γυναικεία Απασχόληση και Οικονομικοί
Μετανάστες στην Ελληνική Ύπαιθρο”, *Γεωγραφίες*, τευχ. 11, σελ.
51-77.

Παράδειγμα Βιβλιογραφίας 2/2

Ξενόγλωσση

- Baldwin-Edwards M. (2004), “The Changing Mosaic of Mediterranean Migrations”, *Migration Information Source*, June, (<http://www.migrationinformation.org/>).
- Bradley T. (1984), “Segmentation in local labour markets”, in Bradley T. and Lowe P. (eds), *Locality and Rurality: Economy and Society in Rural Regions*, GEO Books, Norwich, pp. 65–90.
- Hoggart K. and Mendoza C. (1999), “African immigrant workers in Spanish agriculture”, *Sociologia Ruralis*, 37 (4), pp. 538–62.
- Kasimis C. and Papadopoulos A.G. (2006), *The Multifunctional Role of Migrants in Rural Greece and Rural Southern Europe*, The MacArthur Foundation (USA), Final Report.
- King R. (2000), “Southern Europe in the changing global map of migration”, in King R., Lazaridis G. and Tsardanidis C. (eds), *Eldorado or Fortress? Migration in Southern Europe*, Macmillan, Basingstoke, pp. 1–26.

Τα σημαντικά βήματα στη Συγγραφή της ερευνητικής έκθεσης 1/2

1	Θέτω χρονικές προθεσμίες.	Προσδιορίζω ημερομηνίες για κεφάλαια, παραγράφους και για ολόκληρη τη μελέτη. Προσοχή στο χρονοδιάγραμμα.
2	Γράφω τακτικά.	
3	Δημιουργώ συγκεκριμένο ρυθμό δουλειάς.	Ελέγχω τις παραπομπές. Σημειώνω όσες πρέπει να ελέγξω, αλλά δεν σταματώ.
4	Ολοκληρώνω ένα κεφάλαιο μόλις είναι έτοιμο.	Προσπαθώ να δημιουργήσω ένα προσχέδιο από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας όταν έχει ολοκληρωθεί το μεγαλύτερο μέρος του διαβάσματος.
5	Σταματώ σε ένα σημείο από όπου είναι εύκολο να ξαναρχίσω το γράψιμο.	
6	Αφήνω χώρο για διορθώσεις.	Χρησιμοποιώ τη μια μόνο πλευρά της σελίδας. Προσέχω να έχω μια παράγραφο σε κάθε σελίδα.
7	Κοινοποιώ τα σχέδιά μου.	Θα χρειαστώ τη βοήθεια φίλων για να ανταποκριθώ στις προθεσμίες.
8	Ελέγχω αν όλα τα βασικά κεφάλαια έχουν καλυφτεί.	Περίληψεις, περιγραφή της έρευνας, παρουσίαση του αντικειμένου και στόχων της έρευνας, παρουσίαση των αποτελεσμάτων, συζήτηση, περίληψη και συμπεράσματα, αναφορές.
9	Ελέγχω το μέγεθος της εργασίας ώστε να είναι σύμφωνο με τις οδηγίες.	

Τα σημαντικά βήματα στη Συγγραφή της ερευνητικής έκθεσης 2/2

10	Δεν ξεχνώ να βάλω τίτλους στις σελίδες	
11	Να βάλω ευχαριστίες;	
12	Συμπεριλαμβάνω επικεφαλίδες όπου είναι δυνατό	Ο,τιδήποτε κάνει τη μελέτη ευκολότερη για τον αναγνώστη, ακολουθώντας τη διάρθρωση, θα βοηθούσε
13 14	Βάζω αριθμούς και τίτλους σε πίνακες και σχεδιαγράμματα Βεβαιώνομαι ότι όλες οι αναφορές παρουσιάζονται.	Ελέγγω πίνακες και σχεδιαγράμματα για ακρίβεια, ειδικότερα μετά τη δακτυλογράφηση. Ελέγγω ότι οι αναφορές παρουσιάζονται σταθερά με την ίδια μορφή
15	Δημιουργώ λίστα με αναφορές	Αν δεν υπάρχουν άλλες οδηγίες, περιλαμβάνω μόνο αυτές που παρουσιάζονται στη μελέτη Ελέγγω ότι χρησιμοποιείται ένα σταθερό σύστημα και δεν υπάρχουν παραλείψεις
16	Τα παραρτήματα πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο όσα απαιτούνται για τις αναφορές. Δεν γεμίζω την έκθεση με άσχετα θέματα.	Αν δεν υπάρχουν άλλες οδηγίες, πρέπει να περιλαμβάνεται ένα αντίγραφο από κάθε εργαλείο συλλογής δεδομένων
17	Αφήνω χρόνο για διορθώσεις και συμπληρωματικό γράψιμο	Ελέγγω ότι γράφω στα απλά Ελληνικά και ότι το κείμενό μου είναι ευανάγνωστο
18	Προσπαθώ να δώσω σε κάποιον να διαβάσει την εργασία	Άλλα μάτια θα δουν λάθη που εγώ δεν μπορώ να δω

Η διάρθρωση της τελικής ερευνητικής έκθεσης 1/2

1. Η σελίδα του τίτλου και υπότιτλου
2. Ευχαριστίες
3. Περιεχόμενα
4. Περίληψη
5. Το αντικείμενο και οι στόχοι της έρευνας
6. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας
7. Μεθοδολογία

Η διάρθρωση της τελικής ερευνητικής έκθεσης 2/2

8. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων
9. Ανάλυση και συζήτηση
10. Σύνοψη και συμπεράσματα
11. Αναφορές
12. Παραρτήματα

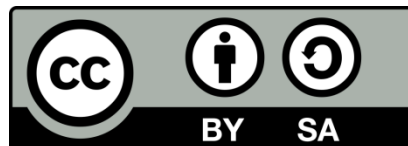
Βιβλιογραφία

- Babbie Earl (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα
- Δαουτόπουλος Γ. , *Μεθοδολογία Κοινωνικών Ερευνών*, ΣΤ έκδοση, 2011
- Δαφέρμος Β. (2005), *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, σελ. 289-309
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Ζάρναρη Όλγα κ.α.(1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κυριαζή Νότα (1999), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μπεχράκης Θ.Ε. (2010), *Στατιστική για τις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας: Μέθοδοι και παραδείγματα*, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

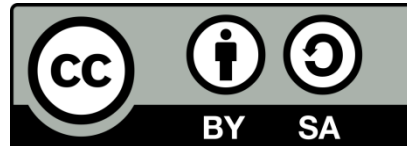
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης, Ελευθέριος Νέλλας, «Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCD AERD104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.